

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om bistand til tredjelande, investeringer og handel som instrumenter til at mindske årsagerne til den økonomiske migration med særlig fokus på Afrika

(initiativudtalelse)

(2020/C 97/03)

Ordfører: **Arno METZLER**

Medordfører: **Thomas WAGNSONNER**

Plenarforsamlingens beslutning	23-24.1.2019
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 32, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Eksterne Forbindelser
Vedtaget i sektionen	28.11.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	12.12.2019
Plenarforsamling nr.	548
Resultat af afstemningen	152/0/9
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Generelle konklusioner og anbefalinger

1.1. EU's udviklingspolitik har til formål at fremme en bæredygtig udvikling i udviklingslandene med det primære mål at udrydde fattigdom, stimulere bæredygtig vækst og jobskabelse og fremme fred og sikkerhed/stabilitet, god regeringsførelse og menneskerettigheder. Den er en af hjørnestenene i EU's forbindelser med omverdenen og bidrager til at nå målene for EU's optræden udadtil — ved siden af udenrigs-, sikkerheds- og handelspolitikken (og de internationale aspekter af andre politikker såsom miljø, landbrug og fiskeri). Når politikkerne gennemføres med disse mål for øje, bør de altid sikre en »værdig tilværelse«, håndhæve retsstatsprincippet og skabe gode arbejdsforhold. EØSU fremhæver i denne forbindelse udtrykkeligt, at der skal opnås ligestilling mellem kønnene, og at piger og kvinder skal have bedre muligheder.

1.2. I en verden, der er i konstant forandring, er én ting sikker: Afrika og Europa vil vedblive med at være hinandens tætte naboer. Afrikas 54 lande og EU's 28 medlemsstater har et fælles naboombåde og en fælles historie og fremtid. EØSU understreger, at det er vigtigt ikke at gentage fortidens fejl i de to kontinenters fælles fremtid.

1.3. For 70 år siden var Europa et kontinent med nettoudvandring, hvorfra borgerne flygtede fra plager som krig, sult, fattigdom, arbejdsløshed, miljøforringelser, undertrykkelse og diskrimination. EU's succes med hensyn til at skabe muligheder for alle har gjort Europa til et kontinent med nettoindvandring. Vi bør samarbejde med de afrikanske lande, så de oplever samme fremgang.

1.4. Det er vanskeligt at fastlægge en sammenhængende økonomisk EU-strategi for Afrika som helhed. EØSU understreger, at det har et stærkt ønske om at blive inddraget i en sådan gennemsigtig og sammenhængende strategi som et organ, der repræsenterer det organiserede civilsamfund og som en aktiv partner i alle den slags EU-aftaler. Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EU-Udenrigstjenesten) har bekendtgjort, at EU allerede nu er en af Afrikas stærke politiske partnere, og at næste skridt er at blive ægte økonomiske partnere og uddybe handels- og investeringsforholdet. EØSU har spillet en vigtig rolle med hensyn til at etablere forbindelser til civilsamfundet under Cotonouaftalen. **Det er nu vigtigt, at EØSU og dets strukturer fortsat og i endnu højere grad inkluderes som et væsentligt element af afløseren for Cotonouaftalen.** På den måde vil EU's civilsamfund kunne hjælpe civilsamfundet i afrikanske lande med at blive en pålidelig og troværdig partner for investorer. Dette vil kun være muligt, hvis der opbygges et ligeværdigt partnerskab, og der reelt tages højde for de nuværende asymmetrier i den økonomiske situation.

1.5. En styrkelse af det økonomiske samarbejde vil være afgørende for at opnå fælles mål. I de seneste år er der sket en tilnærmelse til et nyt paradigme i forbindelserne mellem EU og Afrika (f.eks. inden for landbruget) med stadig større fokus på politisk samarbejde og fremme af bæredygtige investeringer og et stabilt, ansvarligt og inklusivt erhvervsklima. Dette paradigme skal videreudvikles i en gunstig retning i landbrugssektoren og i andre sektorer og i højere grad inddrage lokalbefolkningen.

1.6. EØSU anbefaler, at der på EU-niveau fastlægges en one-stop-shop-politik og en passende høringsmekanisme for information og kontakter for dem, som ønsker at investere i og samarbejde med Afrika. Dette ville også — som et slags politisk instrument — kunne bruges til overvågning. Ved at etablere en one-stop-shop for alle initiativer med tilknytning til Afrika undgår man overlappende projekter og sikrer gennemsigtigheden og effektiviteten af EU-støtte.

1.7. EØSU anbefaler ligeledes, at der etableres en hensigtsmæssig platform for bedre informationsudveksling mellem europæiske og afrikanske SMV'er om bedste praksis for investeringer og samarbejde.

1.8. Der er behov for at fastlægge en klar og gennemsigtig institutionel struktur for EU's udviklingssamarbejde med Afrika på grundlag af den nye konsensus om udvikling⁽¹⁾, der skaber mulighed for en mere realistisk analyse og gennemførelse af udviklingsperspektivet. EØSU håber, at afløseren for Cotonouaftalen vil kunne udgøre en pragmatisk platform for en reformeret politik for udviklingssamarbejde, der er forenelig med udviklingsprocessens komplekse karakter. Denne platform bør være baseret på et samarbejde mellem alle EU-medlemsstater og EU-institutioner med henblik på at registrere alle programmer, projekter og initiativer på nationalt plan og EU-plan. På den måde undgår man, at aktiviteter overlapper og gentages på nogle områder, mens andre områder helt mangler støtte.

1.9. Samtidig er EØSU fortalende for en proces, der optimerer andre EU-politikkers indvirkning på den sociale og økonomiske⁽²⁾ udvikling. Især må handels-, investerings- og skattepolitikkerne⁽³⁾, politikkerne for ekstern bistand⁽⁴⁾ og for bekæmpelse af international organiseret kriminalitet og klimapolitikken hænge sammen med målene for udviklingspolitikken.

1.10. EØSU er stærkt opsat på at gøre EU's udviklingsstøtte mere produktiv og effektiv. I betragtning af at der via EU's investeringsfonde allerede investeres i Afrika, anbefaler EØSU, at der oprettes en investeringsfond i stil med ESF, der som medinvestor kan fungere som partner for private og offentlige investeringer. Denne fond bør baseres på kriterierne og principperne for 2030-dagsordenen og anerkendelsen af internationalt accepterede grundlæggende standarder⁽⁵⁾. De projekter, der støttes, bør overvåges og opføres i centrale registre eller platforme. EØSU opfordrer kraftigt til et endnu tættere samarbejde med civilsamfundsorganisationerne (navnlig EØSU) om de etiske værdier i forbindelse med alle projekter.

1.11. EØSU opfordrer til en »fra bistand til investering«-tilgang, hvor fokus flyttes fra uddeling af hjælp til samarbejde med og støtte til selvhjulpne, selvforsynende økonomiske aktører og interkontinentale økonomiske projekter baseret på samarbejde på lige vilkår.

1.12. De finansielle strukturer i selve Afrika bør styrkes, så de kan understøtte langsigtet finansiering til både private og offentlige investeringer. Dette er en vigtig forudsætning for varig, bæredygtig udvikling. De europæiske erfaringer med kooperative banker og nationale udviklingsbanker, der især dækker kommunernes behov, kan måske bruges som model. Især kan mikrokredit og -investeringer være en af de afgørende faktorer for den afrikanske økonomis fremtid. Udviklingen vil kun være bæredygtig, hvis regionale værdikæder og forbrugermarkeder for en middelklasse understøttes⁽⁶⁾.

(1) EUT C 246 af 28.7.2017, s. 71.

(2) https://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/eas2007_joint_strategy_en.pdf.

(3) EUT C 81 af 2.3.2018, s. 29.

(4) Forstået som katastrofehjælp og humanitær nødhjælp, konfliktforebyggelse, demokratisering og udviklingssamarbejde, men ikke støtte til og samarbejde med militær- og grænsepoliti.

(5) Som f.eks. ILO's trepartserklæring om principperne for multinationale virksomheder og socialpolitik.

(6) Undersøgelser viser, at en vis minimumsindkomst nedbringer migrationspresset, bl.a. Clemens, *Does Development Reduce Migration?* (2014) (<http://ftp.iza.org/dp8592.pdf>).

1.13. EØSU mener, at EU's udviklingssamarbejde bør fokusere på at skabe et menneskecentreret partnerskab, der sikrer inddragelse af civilsamfundet, fagforeninger og den private sektor og skaber direkte fordele for afrikanske og europæiske borgere.

1.14. EØSU understreger, at det organiserede civilsamfund kan medvirke til at skabe et pålideligt miljø ved at forsyne det afrikanske civilsamfund med instrumenter, der sikrer adgang til retsvæsen, håndhævelse af sikkerhed og bekæmpelse af korruption i partnerskab med afrikanske strukturer. Dette bør være den merværdi, det europæiske civilsamfund bidrager med til Afrikas udvikling på grundlag af fælles værdier som demokrati, retsstatsprincippet samt politiske og borgerlige rettigheder.

1.15. EU's frihandelsaftaler og økonomiske partnerskabsaftaler med afrikanske lande indeholder ingen mekanismer til dialog med det organiserede civilsamfund. I forbindelse med revisionen af disse aftaler bør EU arbejde for oprettelse af sådanne dialogmekanismer for ikkestatslige aktører.

1.16. Med udgangspunkt i den tilgang og de erfaringer, der i dag gøres med platformene for bæredygtige virksomheder i Afrika (SB4A), og som overvejende har fokus på at tiltrække den private sektor, bør EU øremærke en større andel af sin bistand og iværksætte et lignende initiativ for civilsamfundet som helhed — enten som en del af SB4A-rammen eller som et supplerende eller sideløbende initiativ. De kunne udvikle sig til multiinteressentplatforme for bæredygtig handel og bæredygtige investeringer til Afrika.

1.17. EØSU mener, at EU bør øremærke en del af sin bistand til handel til at støtte civilsamfundsorganisationers deltagelse og kapacitetsopbygning i forbindelse med tiltag for bæredygtig handel og bæredygtige investeringer.

1.18. Via en multiinteressenttilgang, hvorunder også civilsamfundsorganisationer inddrages, fremmer EØSU initiativer og justeringer af frihandelsaftaler, økonomiske partnerskabsaftaler og GSP-ordninger, der fører til en effektiv og bæredygtig gennemførelse af AfCFTA og integration af det afrikanske marked. Den bør navnlig styrke samhandelen i Afrika og den regionale og kontinentale integration samt udvikle de større sektorer af økonomien i hele Afrika.

1.19. Investeringer i offentlig infrastruktur, især uddannelse, har stået helt centralt i indsatsen for at forbedre levevilkårene i Europa. Et af de vigtigste mål for udviklingspolitikken i Afrika må være at forbedre uddannelsesniveauret, især blandt de økonomisk sårbare grupper.

1.20. EØSU er tilfreds med EU's planer om at øge midlerne til Afrika til 40 mia. EUR (46,5 mia. USD) i den næste budgetperiode og håber på, at det vil kunne øge interessen fra private investorer betydeligt.

2. Baggrund

2.1. Europa er en global leder inden for udvikling som verdens største donor af officiel udviklingsbistand. Mere end 50 % af udviklingsbistanden på verdensplan kommer fra EU og dets medlemsstater, og de er således samlet set verdens førende donor.

2.2. Ifølge Verdensbanken ⁽⁷⁾ udgjorde pengeoverførsler fra bosiddende i udlandet til udviklingslandene i 2016 ca. 426 mia. USD, hvilket er omkring tre gange den officielle udviklingsbistand på verdensplan. Lovlige beskæftigelsesmuligheder for afrikanske migranter i Europa og mulighed for sikker pengeoverførsel vil i høj grad gavne udviklingen i Afrika.

2.3. Afrika og Europa er nærmeste naboer og er bundet sammen af en fælles historie. De har fælles værdier og interesser, som kan udstikke kursen for deres samarbejde i fremtiden. I dag er de sammen om at tackle fælles globale udfordringer som klimaændringerne og fred og sikkerhed. Afrika vil være særligt sårbar over for klimaændringerne, selv om kontinentet tegner sig for under 4 % af den samlede globale gasudledning. 27 af de 33 lande, der er mest sårbare over for klimaændringerne, ligger i Afrika.

(7) <http://pubdocs.worldbank.org/en/992371492706371662/MigrationandDevelopmentBrief27.pdf>.

2.4. Samarbejdet på kontinentalt plan mellem Afrika og EU er styret af et strategisk partnerskab, som er baseret på fælles værdier og interesser. I 2007 blev den fælles Afrika-EU-strategi vedtaget af EU og Den Afrikanske Union for at knytte tættere bånd mellem de to kontinenter på vigtige samarbejdsområder, uddybe den politiske dialog og fastlægge en konkret køreplan for det fremtidige fælles arbejde.

2.5. EU har det længstvarende samarbejde med gruppen af lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS), hvilket siden 1975 har været fastlagt i Lomékonventionen og efterfølgende opdateret i 2000 med Cotonouaftalen. 48 lande i Afrika syd for Sahara er parter i Cotonouaftalen.

2.6. EU forhandler i øjeblikket en afløser for Cotonouaftalen, hvis løbetid er 2000-2020, med landene i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS). Den politiske og økonomiske situation har ændret sig markant i de seneste to årtier, således at handelsforbindelserne mellem EU og AVS-landene nu hovedsagelig er reguleret af bilaterale og regionale økonomiske partnerskabsaftaler, og således at betydningen af Den Afrikanske Unions ramme sætter spørgsmålstegn ved sammenhængen, komplementariteten og synergien mellem AVS- og EU-rammerne.

2.7. En afløser for Cotonou er en anledning til at modernisere reglerne på områder som investeringer, tjenester, fair handel, menneskerettigheder, anstændige arbejdsforhold og migration. Men samarbejdet skal have et nyt grundlag baseret på 2030-dagsordenen, og de afrikanske lande må beslutte, om de vil forhandle samlet som et kontinent.

2.8. Disse forhold får EØSU til at insistere på en sammenhængende socioøkonomisk strategi for forbindelserne mellem EU og Afrika og på, at civilsamfundet og arbejdsmarkedsparterne inddrages tilstrækkeligt i forhandlingerne om afløseren for Cotonou.

2.9. EØSU har konstateret, at der ikke er nogen central fortegnelse eller noget register over alle initiativer, programmer og partnerskaber på EU-niveau eller nationalt plan. Derudover er der intet fuldt overblik over, hvor mange midler der går til Afrika.

3. Flaskehalse

3.1. Det er vigtigt at understrege, at **forskellene i Afrika bliver stadig større**, og EU bør tilpasse sine politikker til realiteterne. Vi har brug for en langt mere pragmatisk og realistisk tilgang til udviklingen af forbindelserne mellem EU og Afrika.

3.2. Den direkte forbindelse mellem EU og Den Afrikanske Union er blevet vigtigere siden vedtagelsen af den fælles Afrika-EU-strategi i 2007. EU har også presset på med andre initiativer, herunder Nødtrustfonden for Afrika, investeringsfaciliteten for Afrika, planen for eksterne investeringer samt en række subregionale aftaler. De mange forskellige tilgange i forbindelserne mellem EU og Afrika skaber **en kompleks og til tider usammenhængende struktur**, hvor elementer af andre politikker blandes med udviklingssamarbejde. Dette kompliceres yderligere af medlemsstaternes mange forskelligrettede interesser.

3.3. Fred, sikkerhed og stabilitet og gunstige investerings- og erhvervsbetingelser er forudsætninger for øgede private investeringer. Investorundersøgelser⁽⁸⁾ viser tydeligt, at der skal langt mere til på dette område for at forbedre Afrikas evne til at konkurrere om at tiltrække investeringskapital på verdensplan. Retsstatsprincippet, bekæmpelse af korrupsion, et uafhængigt retssystem, forudsigelige skatter og afgifter samt fred og stabilitet er alt sammen vigtige faktorer, som påvirker både indenlandske og udenlandske investorers beslutninger. Omkostningerne til etablering af en virksomhed anslås at være omkring tre gange højere i skrøbelige stater, hvilket er stærkt afskrækkende for private investeringer⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ Bl.a. Verdensbankens rapport *Doing Business* 2017.

⁽⁹⁾ Strategisk note fra Det Europæiske Center for Politisk Strategi, *The Makings of an African Century* (2017).

3.4. I sin udtalelse om *Handelens centrale rolle i forbindelse med gennemførelse af målene for bæredygtig udvikling* ⁽¹⁰⁾ anfører EØSU, at »Gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling vil kræve en direkte inddragelse af civilsamfundet, ikke mindst fordi denne inddragelse forventes at fremme retsstatsprincippet og imødegå korrupsion«. I samme udtalelse understreges endvidere behovet for at etablere infrastruktur i Afrika, hvilket kineserne for øjeblikket er i gang med. Samhandelen i Afrika er begrænset, især inden for landbrugsprodukter. De tegner sig kun for mellem 10 % og 15 % af al afrikansk handel, men vil forhåbentlig stige med gennemførelsen af WTO-aftalen om handelslettelser fra 2017.

3.5. Ifølge fremskrivninger vil det kræve ca. 600 mia. USD om året at gennemføre målene for bæredygtig udvikling i Afrika ⁽¹¹⁾. Selv med udenlandske investeringer og officiel udviklingsbistand vil bæredygtig udvikling i Afrika kræve mobilisering og generering af indenlandske ressourcer. Disse ressourcer er baseret på langsigtede investeringer og langsigtet værdiskabelse med henblik på at skabe kvalitetsbeskæftigelse og lokale og regionale værdikæder. Bedre uddannelse og privatforbrug er store drivkræfter for vækst i Afrika, hvorfor etablering af markeder — forbrugere — i Afrika til egne produkter må spille en væsentlig rolle i udviklingen. Offentlig infrastruktur har ligeledes stor betydning for at tiltrække langsigtede private investeringer.

3.6. EØSU fremhæver betydningen af Erasmus+-programmet for at åbne for adgang til videregående uddannelse for flere afrikanske unge.

3.7. Sammenhængen mellem økonomisk udvikling og migration må ikke glemmes. Undersøgelser har vist ⁽¹²⁾, at behovet for migration falder, når der nås en vis indkomst pr. indbygger (afhængigt af undersøgelsen ligger tallet på mellem 6 000 og 10 000 USD pr. indbygger om året). Når man ser bort fra, at størstedelen af migrationen i Afrika sker inden for kontinentet, viser disse tal, at der er behov for en udviklingspolitik, som har fokus på at give befolkningen en værdig tilværelse, beskæftigelse og perspektiver i deres hjemland. En realisering af dette bliver dog en enorm udfordring, idet der ifølge demografiske fremskrivninger vil være 2,5 mia. mennesker i Afrika i 2050 ⁽¹³⁾.

3.8. Ifølge målene for bæredygtig udvikling er det nødvendigt, at der opnås ligestilling mellem kønnene, og at piger og kvinder får bedre muligheder for at klare sig selv. De udviklingsmæssige udfordringer, vi står over for i dag, har et udtalt kønsaspekt, der skal behandles som led i udformningen og gennemførelsen af politikkerne.

3.9. Korrupsion er et kæmpe problem, ikke kun i Afrika. Der er behov for at fremme sund økonomisk og finansiel forvaltning ved at stramme den gennemsigtede styring af de offentlige finanser, skabe et troværdigt system til bekæmpelse af korrupsion baseret på et uafhængigt retssystem og forbedre erhvervs klimaet og vilkårene for social fremgang.

3.10. Det organiserede civilsamfund kan indtage en vigtig funktion som vagthund. Ved at lade NGO'er, fagforeninger og erhvervsorganisationer spille en større rolle og støtte den slags initiativer i partnerlande vil god regeringsførelse, retfærdighed og demokratisering kunne fremmes.

3.11. Europa mister terræn i Afrika i forhold til andre globale aktører som Kina, der investerer milliarder i kontinentet. EU's medlemsstater er bange for, at de ender i anden division. Hvis Europas — og også Kinas — engagement ikke udelukkende havde fokus på overskud, men også på bæredygtig udvikling i Afrika, der skaber anstændige levevilkår, kunne behovet for at migrere mindskes.

3.12. EØSU opfordrer til en »fra bistand til investering«-tilgang, hvor fokus flyttes fra uddeling af hjælp til samarbejde med og støtte til selvhjulpne, selvforsynende økonomiske aktører og interkontinentale økonomiske projekter baseret på samarbejde på lige vilkår.

⁽¹⁰⁾ EUT C 129 af 11.4.2018, s. 27.

⁽¹¹⁾ Det tyske udviklingsministerium, »Afrika und Europa — Neue Partnerschaft für Entwicklung, Frieden und Zukunft — Eckpunkte für einen Marshallplan mit Afrika« og UNCTAD, *Economic Development in Africa Report 2016*.

⁽¹²⁾ Bl.a. Clemens, *Does Development Reduce Migration?* (2014) (<http://ftp.iza.org/dp8592.pdf>).

⁽¹³⁾ *Africa's Development Dynamics 2018: Growth, Jobs and Inequalities*, AUC/OECD 2018.

3.13. Modviljen mod kontrol af befolkningstilvæksten i konservative strukturer (f.eks. kirker) forringer mulighederne for at udvikle en strategi for bæredygtig økonomisk og social vækst.

4. Investeringer

4.1. EU's Afrikapolitik har i mange år været præget af gode intentioner og uindfriede løfter. Siden flygtningekrisen har der dog været en markant stigende interesse for en ny strategi for samarbejdet med kontinentet. EU planlægger at investere mere i Afrika og ønsker at styrke handelsforbindelserne, da det nødvendige næste skridt er at blive ægte økonomiske partnere. Et sådant partnerskab bør være baseret på en overenskomst om lige muligheder under hensyntagen til de åbenlyse asymmetrier mellem Afrika og Europa.

4.2. Der tegner sig et skævt billede af investeringerne i Afrika, hvilket afspejler den globale usikkerhed, hvor strømmene af direkte udenlandske investeringer til Afrika svinger i stedet for at være støt opadgående. Sydafrika, Nigeria, Kenya, Egypten og Marokko tiltrak tilsammen 58 % af de samlede direkte udenlandske investeringer i 2016, mens mindre udviklede og mere skrøbelige lande systemisk har svært ved at tiltrække private investeringer.

4.3. EU er den største investor i Afrika, og medlemsstaterne tegnede sig for ca. 40 % af de samlede direkte udenlandske investeringer eller i alt 291 mia. EUR i 2016⁽¹⁴⁾. Afrikas store økonomiske fremskridt i de seneste to årtier og det naturlige fremtidspotentiale betyder, at der er gode muligheder for at gøre mere. De demografiske fremskrivninger for Afrika viser tydeligt, at det også er nødvendigt at skabe millioner af nye kvalitetsjob, især til de unge, som skal ud på arbejdsmarkedet. Makroøkonomiske indikatorer udmønter sig ikke automatisk i en højere levestandard for alle. Politikkerne skal sikre, at den økonomiske udvikling forbedrer levestandarden for befolkningen som helhed.

4.4. For at skabe bæredygtig udvikling og kvalitetsjob til den afrikanske befolkning — der forventes at være fordoblet i 2050 — skal de offentlige og især de private investeringer øges.

4.5. Investeringer er blevet en vigtig faktor for Afrikas fremtidige udvikling og vil være et centralt spørgsmål i forhandlingerne om en afløser for Cotonouaftalen. I lyset af de mange forskellige eksisterende instrumenter rummer forhandlingerne om en investeringsordning, hvorunder passende investorbeskyttelse vægtes på lige fod med bæredygtighedsforpligtelser vedrørende især menneskerettigheder, miljøbeskyttelse og skabelse af anstændige levevilkår, potentialet for at kunne skabe særlig stor merværdi.

4.6. I den kommende budgetperiode har EU planer om at forøge midlerne til Afrika til 40 mia. EUR (46,5 mia. USD). Det sker i håbet om, at disse midler så vil blive mangedoblet af private investorer. EU vil som incitament tilbyde risikogarantier for at tilskynde den private sektor til at gå ind og investere i afrikanske lande. Støtten bør først og fremmest gå til de investeringer, der klart er rettet mod og opfylder 2030-dagsordenens bæredygtigheds mål. Foruden risikogarantiordningen er der også behov for et velegnet system med kontrol og overvågning for at sikre, at målene for bæredygtig udvikling bliver opfyldt. EØSU anbefaler kraftigt, at det organiserede civilsamfund inddrages i kampen mod misbrug af EU-midler.

4.7. Potentielle investorer, primært fra SMV'er, fortæller, at der mangler tillid til investeringsbetingelserne i forhold til politisk stabilitet, retfærdighed, immaterielle ejendomsrettigheder, markedsadgang og gennemførelsen af handelsaftaler.

4.8. EØSU anbefaler, at der oprettes en investeringsfond i stil med ESF, der som medinvestor kan fungere som partner for private og offentlige investeringer. Denne fond bør baseres på kriterierne og principperne for 2030-dagsordenen og anerkendelsen af internationalt accepterede grundlæggende standarder⁽¹⁵⁾. De projekter, der støttes, bør overvåges og opføres i centrale registre eller platforme. EØSU fremhæver, at der bør være et endnu tættere samarbejde med det organiserede civilsamfund (navnlig EØSU) om de etiske værdier i forbindelse med alle projekter.

⁽¹⁴⁾ Eurostat 2018.

⁽¹⁵⁾ Som f.eks. treparts erklæringen om principperne for multinationale virksomheder og socialpolitik.

4.9. EØSU støtter, at der skabes gunstige betingelser for lettere adgang til finansiering for både afrikanske og europæiske mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder med bedre retlige rammer for både offentlige og private investeringer, og hvor de offentlige udbud fungerer mere effektivt, investeringerne gavner mennesker i lokaløkonomierne og fremmer skabelsen af indenlandske kvalitetsjob, og de nødvendige internationale standarder fremmes.

4.10. De finansielle strukturer i Afrika bør også styrkes for at understøtte langsigtet finansiering. Dette er en vigtig forudsætning for varig, bæredygtig udvikling. Derudover har kooperative banker f.eks. været en grundsten i udviklingen i adskillige europæiske lande, og nationale udviklingsbanker, der især har dækket kommunernes behov, har bidraget til at fremme investeringer i Europa. Herigennem har de europæiske lande navnlig finansieret sociale og lokale offentlige infrastrukturer, som ikke kun har været et vigtigt grundlag for private investeringer og varig økonomisk vækst, men også for udviklingen af de europæiske velfærdsstater.

4.11. EU og dets medlemsstater bør koncentrere deres finansielle instrumenter om bestemte mål og institutioner for at undgå ødelæggende konkurrence. Konkurrence mellem forskellige europæiske og internationale institutioner har medført misforståelser og vanskeligheder med at få adgang til de afrikanske markeder. Der er behov for større fælles og direkte engagement, kontrol og gennemsigtighed. Civilsamfundet kan her spille en institutionel rolle som uafhængige observatører.

4.12. En investeringspolitik, der fremmer europæiske private investeringer i Afrika, bør navnlig være rettet mod at skabe regionale værdikæder, der fremstiller varer, som primært kan forbruges i Afrika, således at der opbygges hjemmemarkeder. Dette kunne være inspireret af den europæiske vækstmodel i årtierne efter Anden Verdenskrig, hvor Europa var stærkt afhængig af sine hjemmemarkeder til udvikling af sin industri.

4.13. Afrikanske og europæiske NGO'er, især dem med afrikanske rødder, kunne fungere som brobygger for økonomisk udvikling og blive aktører i fremme af bæredygtig økonomisk udvikling i deres hjemland.

5. Handel

5.1. EU er stadig Afrikas største handelspartner og tegner sig for 36 % af al eksport efterfulgt af Kina og USA. Det er Kommissionens mål at intensivere dette samarbejde og give det et nyt aftalegrundlag.

5.2. Som Afrikas vigtigste handelspartner har EU gerne tilbudt de afrikanske lande sine mest favorable handelspræferencer, enten gennem GSP-ordningen (og EBA for de mindst udviklede lande, hvoraf mange ligger i Afrika) eller gennem frihandelsaftaler, især økonomiske partnerskabsaftaler, der har udvikling som det primære mål.

5.3. Men i modsætning til bestemmelserne i EU's nye generation af frihandelsaftaler og den økonomiske partnerskabsaftale med de caribiske lande indeholder EU's frihandelsaftaler og økonomiske partnerskabsaftaler med afrikanske lande ingen mekanismer for dialog med det organiserede civilsamfund. Frihandelsaftalerne med de nordafrikanske lande indeholder endnu ikke hverken bestemmelser om interne rådgivende grupper eller et kapitel om handel og bæredygtig udvikling. Tilsvarende indeholder de økonomiske partnerskabsaftaler, der handler om udvikling, ikke en bestemmelse om et rådgivende udvalg for at fremme dialog med ikkestatslige aktører om en bæredygtig gennemførelse og virkning af aftalen.

5.4. Engagement og dialog med det organiserede civilsamfund kan også ske uden for rammerne af (eller parallelt med) handelsaftaler. Da formålet med handels- og investeringsforbindelserne mellem EU og Afrika er at fremme bæredygtig udvikling, bør alle interesserede parter — ikke kun statslige aktører — inddrages.

5.5. Den nuværende handelsstruktur mellem Afrika og Europa skaber en række udfordringer for udviklingen. Selv når de økonomiske partnerskabsaftaler er blevet ratificeret, gennemføres de ikke altid i praksis i partnerlandene. Det er heller ikke helt uden grund, da der er talrige rapporter om, at europæisk eksport fortrænger udviklingen af lokale industrier og sektorer⁽¹⁶⁾. Udvidet frihandel er en markant strukturel ændring for partnerlande, der tidligere kunne regulere deres

⁽¹⁶⁾ F.eks. https://www.deutschlandfunk.de/das-globale-huhn-ghanas-bauern-leiden-unter-gefluegel.766.de.html?dram:article_id=433177, https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/wirtschaft/international/835163_Was-Altkleider-fuer-Afrikas-Wirtschaft-bedeutet.html og <https://www.dialog-milch.de/im-fokus-eu-milchpulver-und-der-milchmarkt-in-afrika/>.

økonomiske sektorer ved hjælp af præferenceordninger. Desuden forhandles de økonomiske partnerskabsaftaler med økonomiske blokke, og situationen for medlemmerne er ofte forskellig, hvilket kan nødvendiggøre forskellige tilgange til handelspolitikken. Sidst, men ikke mindst kan omfattende handelsaftaler i og af sig selv udgøre en organisatorisk forhandlingsudfordring for udviklingslandene og nyligt industrialiserede lande.

5.6. Et større engagement med civilsamfundet indebærer behov for kapacitetsopbygning og omkostninger, hvilket bør imødegås for at få effektive inddragelsesmekanismer på plads. EU bør øremærke en del af sin bistand til handel (der kan fastsættes en procentdel) til at støtte civilsamfundets deltagelse, den sociale dialog og kapacitetsopbygningen i forbindelse med bæredygtig handel og investeringstiltag.

5.7. Afrika er også engageret i oprettelsen af den afrikanske kontinentale frihandelsaftale (AfCFTA), der skal skabe et indre afrikansk marked. Indtil videre har 40 lande underskrevet aftalen, der af mange statslige og ikkestatslige aktører i hele Afrika opfattes som ekstremt vigtig. Den burde styrke samhandelen i Afrika og den regionale og kontinentale integration og udvikle de større sektorer af økonomien i hele Afrika. EU kan i praksis støtte dette arbejde og hjælpe med at sikre, at præferencehandelsordningerne med de afrikanske lande og regioner (EU's frihandelsaftaler med Nordafrika, økonomiske partnerskabsaftaler og GSP-ordningen) bidrager til at støtte den kontinentale handelsintegration og udvikler sig i retning af handelsaftaler mellem kontinenter.

6. På vej mod en ny alliance mellem Afrika og Europa

6.1. Afrika har ikke brug for almisser: Kontinentet har brug for ægte og retfærdigt partnerskab i overensstemmelse med alliancen for bæredygtige investeringer og job mellem Europa og Afrika, der blev foreslået i september 2018. I forslaget skønnes det, at dette vil kunne skabe op til 10 mio. job i Afrika alene i løbet af de kommende fem år. Det må være underforstået, at disse job skal kunne garantere en indkomst, der sikrer anstændige levevilkår. Alliancens formål er at tiltrække private investeringer og udnytte de enorme muligheder, der kan skabe fordele for afrikanske og europæiske borgere og økonomier. EU bør overveje at omdanne de talrige handelsaftaler mellem EU og Afrika til en frihandelsaftale mellem kontinenter som et økonomisk partnerskab mellem ligeværdige parter. I den henseende er alliancen et vigtigt politisk signal. Et sådant partnerskab bør etableres på lighed og under hensyntagen til de eksisterende asymmetrier og parternes respektive kompetencer.

6.2. Hvis det skal blive en ægte alliance, er der behov for refleksion på begge sider, et behov for større forståelse, koordinering og samarbejde fra begge parter og et behov for, at:

- der tages ansvar fra Afrikas side,
- indsatsen ikke kun foregår på regeringsniveau,
- alle ikkestatslige aktører inddrages,
- målet er at skabe en værdig tilværelse for alle mennesker i Afrika.

7. Afløser for Cotonou og civilsamfundets rolle

7.1. Kommissionen har indledt forhandlingerne om et nyt, ambitiøst partnerskab med 79 AVS-lande. Både AVS-landene og EU værdsætter den »politiske dimension«, der er et resultat af Cotonouaftalen, og ønsker at bibeholde den. Den har fokus på den politiske dialog vedrørende nationale, regionale og globale spørgsmål af gensidig interesse samt en forpligtelse til menneskerettigheder, god regeringsførelse, fred og stabilitet.

7.2. En sådan ny fair handelsforbindelse med landene i Afrika bør fremme anstændigt arbejde og understøtte offentlige tjenester. Handelspolitikken må sikre fuld respekt for og beskyttelse af menneskerettighederne, kvalitetsjob og miljøet og må tillige være opmærksom på udviklingsbehovene i de mindre udviklede lande. Handel rummer fantastiske muligheder, men kun hvis der skabes kvalitetsjob, og den bæredygtige vækst får et løft. I hver eneste handelsaftale bør der være garanti for inddragelse af det organiserede civilsamfund, god regeringsførelse og gennemsigtighed.

7.3. EØSU har spillet en vigtig rolle i at opbygge relationer med civilsamfundet under Cotonouaftalen. Det er nu vigtigt, at EØSU og dets strukturer fortsat og i endnu højere grad inkluderes som et væsentligt element af afløseren for Cotonouaftalen. På den måde bliver EU's civilsamfund sat i stand til at hjælpe civilsamfundet i afrikanske lande med at blive en pålidelig og troværdig partner for investorer.

Bruxelles, den 12. december 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
